

Tomas Johansson och Lena Lundkvist
Avdelningen för Befolkning och Velfärd

Möte i användarrådet för befolkning, demografi och integration 17 maj 2019

Närvarande:

Anders Ljungberg, Arbetsförmedlingen, ordförande
Björn Andersson, Sveriges kommuner och landsting
Johan Dahlberg, Stockholms universitet (ersätter Gunnar Andersson)
Osman Aytar, Mälardalens högskola
Monir Dastserri, Arbetsmarknadsdepartementet
Bengt Eriksson, Boverket
Ulla Moberg, Region Stockholm
Nils Mårtensson, Sveriges kommuner och landsting
Jonas Norlin, Finansdepartementet
Anders Wirhed, Justitiedepartementet

Från SCB

Petra Otterblad Olausson, BV/LEDN
Maj Eriksson Gothe, BV/PI
Marie Lideus, BV/BEV
Lena Lundkvist, BV/PI, sekreterare
Tomas Johansson BV/BEV, sekreterare
Petter Wikström BV/BEV punkt 7
Karin Lundström BV/PI punkt 7

Frånvarande:

Ali Abdelzadeh, Delmos

1 Mötet öppnas

Ordförande öppnade mötet och hälsade alla välkomna.

Kort presentationsrunda av ledamöter och sekretariat.

2 Godkännande av dagordning

Inga synpunkter

3 Information från SCB

Petra Otterblad Olausson

Målbild för statistiksystemet

Representanter från ett tiotal statistikansvariga myndigheter har tagit fram ett första förslag till målbild. Målbilden täcker fyra områden: Utvecklat statistikinhåll, Förenklat uppgiftslämnande, Förbättrad tillgänglighet och Förstärkt samverkan.

Revidering av SCB:s övergripande strategi och inriktning

Strategi 2020 har varit inriktningen sedan flera år och är nu tid för ett omtag. Strategin behövs för att SCB ska kunna göra rätt prioriteringar. Vår analys av det vi har hört från våra användare talar för att vi behöver göra vissa justeringar i verksamheten för att ännu bättre svara upp mot statistikbehoven.

Ämnesdesignarbete – arbetsmarknad

Förändringar i samhället medför att behovet att utvärdera uppsatta mål kräver aktuell och jämförbar statistik. Samtidigt har bortfallet i urvalsundersökningar riktade till individer en ökande trend vilket försämrar kvaliteten samtidigt som insamlingskostnaderna ökar. Statistikens innehåll ska genomlysas utifrån ett brett användarperspektiv. Arbetet kommer att belysa hur arbetsmarknadsstatistiken bättre kan anpassas till användarnas behov. Arbetet ska utmynna i förslag över vilken officiell arbetsmarknadsstatistik som ska tas fram i framtiden. Arbetet ska även redogöra för vilka definitioner, källor och metoder som statistiken ska utgå ifrån och vilka konsekvenser dessa val gör för kvalitet och uppgiftslämnarbördan.

Lokalisering

SCB:s stockholmskontor lämnar i augusti 2020 lokalerna på Karlavägen och flyttar till Solna strand.

Synpunkter och frågor från ledamöterna

Vilken tidsplan gäller? Svar: SCB har inte satt några årtal ännu. Det är nödvändigt att omprioriteringarna sker kontrollerat så att vi inte drabbas av informationsförluster.

Det fria vårdvalet är ett problem då man inte riktigt vet vilka upptagningsområden vårdcentraler har. Regional jämförbarhet är viktigt!

Harmoniserade redovisningsgrupper efterfrågades. Svar: Det är en svår fråga då olika statistikområden har olika användningsområden vilket gör det svårt att komma överens.

Geografisk information är viktigt, men statistik på kartor kan vara riskabelt. Det finns en oro för terrorattacker mot mål som kan identifieras med hjälp av statistik på karta. Svar: SCB arbetar med att utveckla bra kartverktyg, men SCB har inte funderat specifikt över terroraspekten.

Slutligen kom en fråga om SCB:s ekonomi. Svar: Det var inte några större förändringar i budgeten i höstas eller i vårbudgeten.

4 Användarrådets betydelse

Petra Otterblad Olausson

SCB vill ge användarråden en nystart med en utifrån-in tanke. Därför hade användarråden en gemensam uppstart tidigare i våras där flertalet ledamöter i de olika användarråden deltog. SCB är intresserade av användarnas behov och tankar och hur de förändras över tiden.

SCB har sedan 2019, 12 användarråd.

Under hösten 2018 gjordes en utvärdering vilket visade att ledamöterna i stort var nöjda med användarråden. Det kan påpekas att en förändring efter utvärderingen var att utbildningsfrågorna fått ett eget användarråd och att detta användarråd nu har bildats.

Petra tryckte på att ledamöterna har en viktig roll i arbetet att utveckla statistiken.

5 Översiktlig beskrivning av SCB:s verksamhet inom detta användarråd

Marie Lideus och Maj Eriksson Goethe

Befolkning:

Statistiken visar folkmängd och befolkningsförändringar, till exempel födda, döda och in- och utflyttade och finns bland annat per län, kommun, kön, ålder, civilstånd, födelseland och medborgarskapsland för den folkbokförda befolkningen.

Demografi:

Demografi är vetenskapen om befolkningens fördelning, storlek och sammansättning. Tyngdpunkten är analyser med befolkningen som utgångspunkt vilket även är ett viktigt underlag för den årliga befolkningsframskrivningen.

Integration:

Integrationsstatistik ska ge underlag för att belysa skillnader mellan grupper i samhället. Bland annat utifrån indelningen inrikes eller utrikes födda men även utifrån andra demografiska och socioekonomiska faktorer.

Synpunkter från ledamöterna:

Det uttrycktes en oro att grupperingar som inrikes/utrikes född och utländsk/svensk bakgrund medför att viktiga grupper osynliggörs/exkluderas i statistiken. Svar: SCB nämnde att det under året kommer en rapport som handlar om skillnader för inrikes födda med olika bakgrunder.

En ledamot tipsade om att rapporten, *Personer med utländsk bakgrund, riktlinjer för redovisning i statistiken*, MIS 2002:3 har ett bra innehåll som borde spridas.

Det finns behov av information om flyktingar och invandring efter grund för bosättning.

Osynliga majoriteter och synliga minoriteter nämndes. En stor grupp utrikes födda är personer födda i Finland. Det är viktigt att tydliggöra vad en utrikes född är i statistiken.

6 Ledamöternas förväntningar på arbetet i rådet

Kommentarer från ledamöterna:

Bra att vi får möjlighet att påverka och att vi får en kanal för att kunna ge inspel. Integration är ett hett ämne ute i samhället.

Finns ett stort analysbehov och till det behövs ny statistik och samkörningar. Dialogen med användarna är viktig så att SCB förstår våra behov.

Statistikbehoven förändras över tid och för stunden är integration ett viktigt område. Det är bra att användarna får möjlighet att påverka.

Bra att få information om befintlig statistik som kanske inte är känd bland användarna. Statistik vi inte trodde fanns, finns, men vi hittar den inte alltid!

De finns ett behov av integrationsindikatorer då integration och känsla av att vara integrerad kan vara vad som helst. Bara för att man har jobb och fin bostad behöver det inte innebära att man har en känsla av att man är integrerad och tvärtom.

Användarråden är ett rådgivande organ till SCB och vi ska hjälpa SCB att prioritera. Det är därför viktigt att råden får återkoppling för att vi ska få veta hur det har gått!

SCB uppmanas att använda ledamöternas kompetens även mellan användarrådsmötena. Vi kan ge ett bra stöd!

7 Presentation av den integrationsstatistik som SCB publicerar idag

Karin Lundström och Petter Wikström

Deras presentation hade följande disposition:

Temaingången integration

Registerdata för integration (RegInt)

Rikstäckande områdesindelning för uppföljning av segregation

Databasen STATIV

Analyser om integration

Nordisk integrationsstatistik

Presentationen bifogas anteckningarna

Kommentarer från ledamöterna:

Borde inte data från Migrationsverket vara officiell statistik?

Funderingar över kopplingen mellan RegInt och STATIV. Vad ska bli officiell statistik och vad händer med statistik som inte blir officiell? Svar: Generaldirektören har beslutat att statistiken inom integrationsområdet ska vara officiell. Det hänger också samma med att all statistik som SCB tar fram ska vara officiell om inte ett undantagsbeslut finns (GD-beslut). RegInt är ett regeringsuppdrag och därmed kan vi i dagsläget inte göra den till officiell statistik. För att säkerställa att STATIV används på ett adekvat sätt så bör vi utifrån denna databas bygga upp officiell statistik som beskriver Integration.

8 Diskussion om kommande användarbehov med fokus på integrationsstatistik

Kommentarer från ledamöterna:

Det finns många lokala analysbehov. Man måste försöka säkerställa att statistiken uppfyller både nationella och lokala behov. Det behövs resultatmått, indikatorer och trender.

Vi har behov av kunskap om skillnader mellan grupper efter ålder, kön och bakgrund. Särskilt utnyttjande av välfärdstjänster är av intresse. SCB informerade om att inom arbetet med Fasit-modellen pågår ett arbete med ett utökat inkomstbegrepp där de modellerar konsumtionen av välfärdstjänster och lägger på det som ett belopp på inkomsten.

Geografilösa indelningar som HDI (Human Development Index) är inte intressant i vården. Där är det viktigt att man kan koppla människorna till en region. Information om språk efterfrågas för kommunikations- och säkerhetsändamål. Det vore bra om huvudspråk registreras.

All kommunstatistik borde även redovisas på stadsdelarna i Stockholms kommun och gärna även för storstäderna Göteborg och Malmö.

Segregationsmått bör publiceras. Ökar/minskar segregationen i kommuner, län, riket?

Statistiken för stadsdelar som tidigare omfattades av lokala utvecklingsavtal (LUA) och urbant utvecklingsarbete (URB) är bra och intressant, men det borde finnas statistik för betydligt fler områden.

Mer information om asylsökande och flyktingar efterfrågas.

Bättre koll på arbetskraftsinvandringens regionala fördelning behövs, men det behövs bättre folkbokföring och arbetsgivare som följer lagar och regler.

De äldre och äldrehushåll blir fler och fler. Det behövs mer information om dem, bland annat om skillnader i vårdkonsumtion mellan olika födelseländer.

Barn och barns köpkraft, utbildning och chanser är andra områden som måste bevakas.

Det finns mycket information i SCB:s och andra statistikansvariga myndigheters databaser. Problemet är att det är oöverskådligt. Det behövs bättre/fler ingångar så att man lättare hittar relevant statistik.

Ohälsotal är bra, men nivåerna är för grova.

Insamling av bostadsbyggnadsplaner behövs för hela riket.

Flera ledamöter sade att språk vore en värdefull information bland annat då äldre utrikes födda kan tappa det svenska språket när de blir äldre. Svar: Språk kan jämföras med etnicitet i ännu högre grad än födelseland och att vi därför inte sparar sådan information. Migrationsverkets insamling av språk avser inte alltid modersmålet

utan språket som den invandrade kommunicerar på i samband med ansökningen om uppehållstillstånd, exempelvis engelska eller franska.

Något som spelar stor roll för utveckling av skatteunderlag, kostnader och kompetensförsörjning de kommande åren är hur snabbt integrationen går för utlandsfödda. Hur utvecklas följande i förhållande till vistelsetid? Sysselsättningsgrad, Snittlön, Medelarbetstid, Nyttjandegrader, Snittkostnader m.m.

9 Om SCB skriver en artikel inom området befolkning, demografi och integration, vad vill du att den handlar om?

Förslag från ledamöterna:

Utfallsanalys av tidigare befolkningsframskrivningar. Svar: I samband med befolkningsframskrivningen 2012 (kapitel 9) gjordes en sådan analys, där framskrivningar från 1970-talet, 1980-talet, 1990-talet och 2000-talet jämfördes, Det var lite knepigt då de inte fullt ut var dokumenterat hur antagandena tagits fram. Kanske kan man i en sådan artikel fokusera på de prognoser som är gjorda de senaste åren?

Rapport som beskriver nyanländas hushållsbildning, boendemönster och flyttningsmönster.

Vad händer när den stora nittiotalistkullen ersätter fyrtiotalisterna? Hur skiljer sig dessa kullar åt och hur visar det sig i samhällseffekter?

Det är viktigt att tydliggöra det cykliska mönstret och hur det påverkar flyttningarna. Exempelvis att de stora födelsekullarna i början av 1990-talet följdes av väldigt små födelsekullar i slutet av 1990-talet.

En artikel med fokus på utsatta områden och analyser på kommunnivå. Exempelvis hur går det för nyanlända som hamnar i ett utsatt område kontra de som hamnar i ett annat område. Är det så att högutbildade inte söker sig till utsatta områden? SCB bör gräva djupare för att hitta förklaringar!

Flyttmönsterstudier är en aktuell fråga. Många kommuner vill ha fler anvisade flyktingar, men att det inte är helt enkelt. Behov av människor finns, men hur ska man göra för att få dem att stanna kvar i kommunerna?

Studier av barn och unga i utsatta områden.

Livslängd efter olika sociala faktorer är av intresse. Svar: Det är lite knepigt då utrikes föddas ålderssammansättning är ung och att det i många fall är få äldre.

Studier som förklarar varför livslängden i Sverige halkar efter andra jämförbara länder.

SCB borde undersöka andra generationens invandrare mer ingående. Har barnen till utrikes födda det bättre eller sämre än föräldragenerationen. Svar: En sådan rapport är planerad att publiceras under hösten.

Juridiskt föräldraskap borde undersökas.

SCB bör undersöka kopplingen migrationsskäl och möjligheter och hinder. Jämföra olika grupper. SCB borde fokusera på framgångsfaktorer, inte bara hinder.

Undersökning av upplevd hälsa och om vi blir friskare samt kopplingen till när man dör.

När dödligheten koncentreras i höga åldrar kommer även konsumtionen av vårdtjänster att koncentreras till ”färre” åldrar?

10 Vilka frågor vill ni att vi tar upp på kommande användarråd?

Kommentarer från ledamöterna:

Statistik över flyttmönster är intressanta.

Analys som förklarar framgångsfaktorer för utrikes födda bör göras och kan diskuteras på kommande användarråd.

11 Summering och avslutning

Ordföranden tackade för ett givande möte och sade att nästa möte kommer under hösten. Datum meddelas senare.